

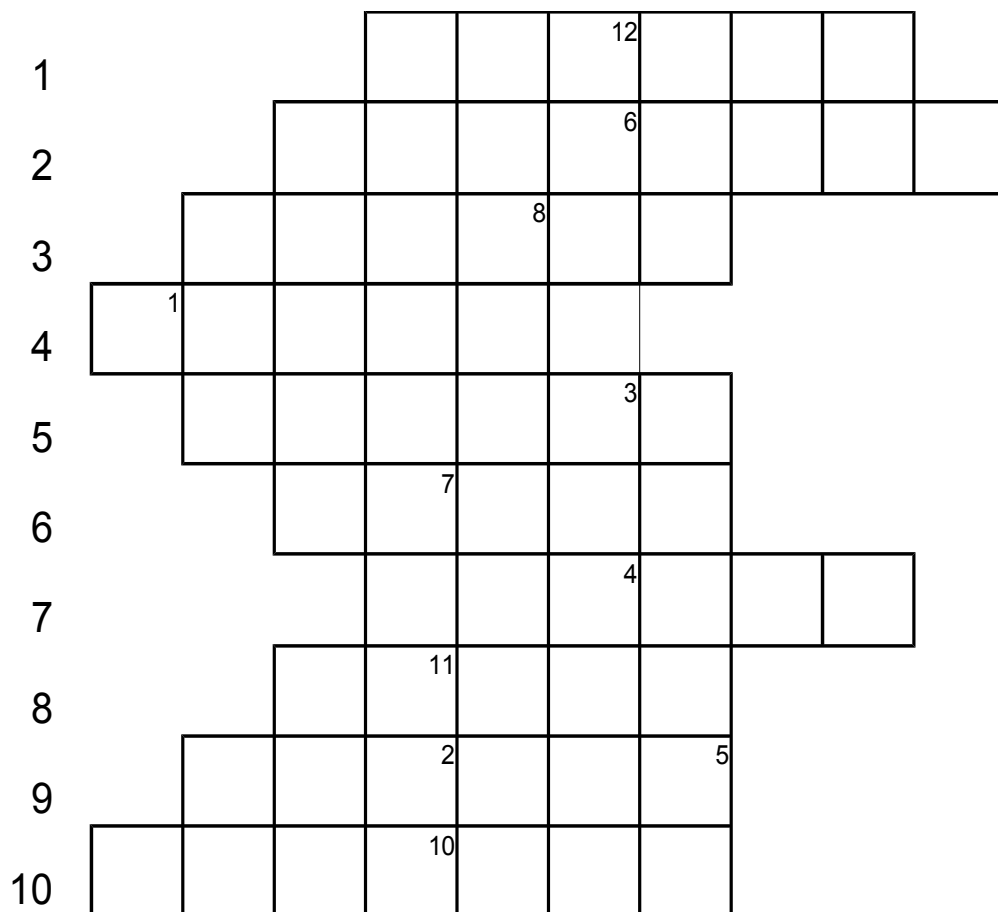
Pracovní list

Nerostné bohatství a fyzika – Fyzikální vlastnosti nerostů – Vrypová tvrdost

Ke zjišťování vrypové tvrdosti nerostů byla roku 1822 vytvořena stupnice tvrdosti, která se dodnes používá v mineralogii. Stupnice obsahuje _____ nerostů. (*doplň počet*)

Nerostem s _____ číslem lze udělat vryp do nerostu s _____ číslem. (*nižším/vyšším*)

Doplň názvy těchto nerostů do následující křížovky (doplňovačky):

Tajenka:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
								H

10	11	9	12

V tajence je obsaženo jméno německého mineraloga, po němž byla stupnice pojmenována.

Úkol: S použitím literatury či internetu zjistěte více o jeho životě a díle.

Metodický list

Nerostné bohatství a fyzika – Fyzikální vlastnosti nerostů – Vrypová tvrdost

Tématem pracovního listu je *Mohsova stupnice tvrdosti*, která obsahuje 10 nerostů.

Nerostem s VYŠŠÍM číslem lze udělat vryp do nerostu s NÍŽŠÍM číslem.

Správné řešení doplňovačky:

1			M	A	S ¹²	T	E	K	
2		S	Á	D	R ⁶	O	V	E	C
3		K	A	L	C ⁸	I	T		
4	F ¹	L	U	O	R	I	T		
5		A	P	A	T	I ³	T		
6			Ž	I	V ⁷	E	C		
7				K	Ř	E ⁴	M	E	N
8			T	O ¹¹	P	A	Z		
9		K	O	R ²	U	N	D ⁵		
10	D	I	A	M ¹⁰	A	N	T		

Při řešení doplňovačky si žáci jejich zapsáním upevní v paměti názvy jednotlivých minerálů.

Musí se vypořádat s následujícími skutečnostmi:

Místo *sádrovce* se užívá též *sůl kamenná (halit)*.

Kalcit se někdy zaměňuje za *vápenec* (horninu).

Fluorit má český název *kazivec*.

Živec je nazýván též *ortoklas*.

Tyto nejednoznačnosti lze pak využít v diskusi k dalšímu rozšíření učiva.

Tajenka:

F	R ¹	I ²	E ³	D ⁴	R ⁵	I ⁶	C ⁷	H ⁸	
---	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	--

M ¹⁰	O ¹¹	H ⁹	S ¹²
-----------------	-----------------	----------------	-----------------

Další úkol je příležitostí zmínit zásluhy *Friedricha Mohse* (1773–1839), který začal klasifikovat minerály podle jejich fyzikálních vlastností (doposud se tak dělo podle jejich chemického složení). Úkol lze uložit jako domácí; slouží k rozvoji schopnosti žáků vyhledávat a třídit informace.